

У запису „На извору и увиру”, о везама са Бранком Радичевићем, увиђамо разумевање песничке градације, као дела непрекинуте језичке традиције. Захваљујући песмама насталим из те везе, поетски врхунци из прошлости добијају своје легитимно место у савремености. Јер, Симоновић је свестан да све време песнички обитава у књижевноисторијском контексту, огромном поретку уметничких остварења. Његов *Dis*, свест о присуству песника претка у властитој песничкој личности, одагнава бојазан да је у својим прегнућима и покушајима ослобођења из ланаца биографије и света инокосан. То препознавање обезбеђује увид у заметке и врхунце модерног поетичког тока, којем се свесно и својевољно својим песништвом прикључио. Јер, песнички памтити значи оживљавати, одабирати, идентификовати (се), спознати и описати идентитет, као залог заокружене и смислене песничке егзистенције.

Јана АЛЕКСИЋ

ТРИЈУМФ ВОЉЕ И УПОРНОСТИ НАД СИЛАМА БОЛА И СТРАХА

Вукашин Штрекер, *Срчаносћ*, Књижевна радионица Рашић, Београд 2016

Читала сам ову књигу у јеку Олимпијских и Параолимпијских игара у Рио де Жанеиру, током врхунског тријумфа светског спорта, демонстрације ултимативних способности такмичара и сјајних резултата напетих надметања. Међутим, чудно је како се на скоро свим језицима „такмичење” и „надметање” замењује и са речју „борба”.

Кажу да спорт није само вештина која се стиче тренингом, нити је само урођена способност, односно таленат. За доброг и врхунског спортисту потребна је и срчаност – не обична жеља да се победи – то сви желимо, чак и кад играмо „Не љути се, човече”, него упорност да наставимо и када су шансе против нас или се чини да губимо борбу. Тако некако му дође и у животу: можемо бити изузетно паметни, а да са том памећу ништа не направимо; можемо бити и веома стручни, али ако не умемо да се носимо са изазовима посла, нећемо ништа постићи; можемо бити и прилично успешни све до првог пораза. Често питам људе око себе зашто Сизиф и даље гура камен на врх брда, и добијам различите одговоре – нада, упорност, вера, илузија итд. Можда је и срчаност једна од њих – срце, суштина, осмишљавање, живот.

Такво једно осмишљавање у свеопштем хаосу налази и млади београдски тинејџер деведесетих година XX века. Међутим, новина овог романа је тема која чини главну фабулативну окосницу – контроверзна

раса паса, ни мање ни више него питбулови. Наиме, љубав према овим борбеним животињама наратор развија захваљујући комшији, одгајивачу ове расе, који спасава дечака од напада пса луталице. Од тог тренутка, дечак, заједно са најбољим другом, у комшију гледа са страхопоштовањем и очаран је питбуловима. Проводећи све слободно време у одгајивачници, дечаци од Јолета уче о раси, али и о његовој жељи да тада полуилегалној активности крволочног и беспоштедног клања врати сјај поштеног одмеравања срчаности у истинском спортском духу, без већих негативних последица по такмичаре, односно псе.

„Мене је више занимала филозофија, начин на који је Јоле доживљавао потребу да сама раса опстане кроз неговање њене оригиналне намене, њеног борбеног духа. Тај борбени дух, та есенција саме расе, имала је своје име. 'Гејмнес.' Срчаност. 'Гејм' је било оно што је разликовало питове не само од свих осталих паса, већ и од свих осталих животиња. На свету не постоји ниједна животиња која може, или жели, да се бори сатима. Не постоји ниједан живи створ који ће радије отићи у смрт него да подвиге реп и побегне. *Само њишбул и, у рејким случајевима, човек*, говорио је Јоле” (стр. 19, подвукла Д. Б).

Паралела са псом и човеком наставља да се развија кроз роман: дечак постаје младић, једина мушка глава у породици, принуђен да се бори за егзистенцију у друштвеном расулу рата, као и да на том путу одолева искушењима лаке зараде коју нуди криминал. С друге стране, школујући се за ветеринара наставља да спроводи идеју свог учитеља да се борбе питбулова ревалоризују у прави спорт. Међутим, поставља се важно питање: колико је могуће сачувати спорт када се у њега умеша новац, када се појаве људи или „индијанци”, како се у овом конфесионалном сленгу називају они који не мисле о добробити паса? Када спорт престаје да буде истинско надметање вештина или снага, искуства или брзине, интелигенције или прецизности? Када постаје важније повредити или уништити противника, а не успети сопственим залагањима, да победа буде тријумф бољега, а не унижење слабијега? Који је то тренутак када сте спремни да подлегнете недозвољеним радњама зарад добијеног меча или освајања титуле? Таштина важнија од морала; слава важнија од поштења; доказивање или показивање важније од уложеног труда? Какав је то спорт који у вама буди оно најгоре, а не оно најбоље? Да ли је то уопште реверзибилан феномен? У једном тренутку, Јоле ће уз шамар одбрусити младом Вуку који се тад налази на прекретници: „Та наставничка плата те је подигла од киле меса... Сваки наставник, доктор, мајстор, вреднији је од сваког питације, шверцера или боксера... Лако је погинути славно, тешко је живети скромно. (...) Али они што живе скромно покрећу свет. Ови други им само сметају...” (стр. 108).

Осим несвакидашњег одабира теме за књижевну обраду, аутор успева да оствари и интригантну романескну композицију. Наиме, сижеј-

на структура се грана у два паралелна наративна тока: један је из перспективе младића у Београду деведесетих година XX века, а други из угла реномираног ветеринара у Америци. Наравно, ради се о истој особи, што овом роману придаје својеврсну ауру аутобиографске аутентичности. Међутим, два различита света – вихором рата захваћену бившу Југославију и просперитетну Америку, немаштину наспрам изобиља, опасне улице насупрот мирном предграђу, шверц наспрам уносне приватне праксе, разорене обитељи наспрам идиличне слике породице – уједињује нараторова љубав према питбуловима. „Кад жена и деца оду на спавање, ја изађем на трем да попушим цигару. Посматрам га [куче питбула, прим. Д. Б.] како јурца по травњаку. И плачем без гласа” (стр. 12). Дакле, и својеврсна прича о изгнанству, додуше добровољном. Дошљак који се наизглед прилагодио новом животу, који, чини се, живи амерички сан – посао му цвета, има кућу на Флориди и потпуну породицу, викендом клима главом на комшијском окупљању и смешка се уштогљеним шалама. И након свега, увече, осамљен – плаче. Несрећан у свету о ком је маштао и у ком више не мора да се бори, осећа се обемишљено и усамљено.

Кад игром случаја открије подземну сцену пит-фајтера у Америци, састављену од досељеничких Латино-мањина, пси у њему поново буде давно заборављени бунт, жељу да плуне у лице рутини учмалог и извештаченог живота у америчком предграђу. Своје место и ослобођеност налази једино у емигрантском миљеу понижених и увређених, који се, за разлику од ушушканих Американаца, свакодневно боре за живот, али и живе за своју страст. „Ја сам видео пуно срчаних паса у свом животу... Неки су били црни, неки браон, многи црвени или жути... А било је и белих... Исто је и с људима...” (стр. 102). Запоставља свој уљуљкани флоридски живот и чак је спреман да све, дословно, стави на коцку зарад паса.

Двокраки ток фабуле је минуциозно укомпонован до самог краја романа, међутим, чини се понекад да обрти у тој композицији плаћају данак популарној схеми налик оној у филмским блокбастерима. Прича која је урођена у свет доказивања, мачоизма и реваншизма местимично се „разблажује” понеким сижејним решењем (Вејнов говор на суду), или се замагљује првобитна филозофија приповедача о „спорту” и поштенем надметању. Такође, чини се да су етапе перипетије садржајније, а опет просторно краће реализоване, чиме се радња, ионако већ прилично интензивна, додатно динамизује, можда исувише, те понегде исклизава из оне првобитне „аутентичности”. Идејна потка би свакако била снажнија да је и у тим етапама разрађена филозофија спорта која се потенцира од самог почетка, што би деловало уверљивије са становишта једног ветеринара.

Ипак, иако је засићен изразито мачо-принципом, роман садржи и брижљиво биране, додуше ређе присутне, сентименталне али не и па-

тетичне, сцене које умањују грубост суровог света пит-фајтера, додајући им димензију људскости. Ово разблаживање крви омогућава да се основни ток идејне мисли не закрчи претераним гомилањем „фајтерских” мотива и да се у тишини, незаглушеној борбеном виком, чује и понека лепа или болна истина. „Тријумф воље и упорности над силама бола и страха је суштина свих достигнућа” (стр. 113). Уистину, врло контроверзна тема, необичан третман и динамична композиција придају овом роману извесну дозу прегнантности. Ипак, крај ће многим представљати извештај читалачки шок.

Проверите свој пулс овим романом – аутор вас упозорава на почетку мотом књиге цитирајући Чака Паланика, писца култног *Клуба борца* – колико уистину познајете себе ако се никада нисте борили? Да ли сте спремни да се борите и за шта? Свакако ћете преиспитати извор сопствене срчаности.

Драѓана БОШКОВИЋ

СВЕДОК ВРЕМЕНА И СУДБИНЕ

Мићо Цвијетић, *Свет и кућа*, Српска књижевна задруга, Београд 2015

Мићо Цвијетић свој песнички глас усмерава већ препознатљивим стилским и емотивно-мисаоним рефлексима, на свет и кућу; на два различита, могло би се рећи, супротстављена мотива, а која су као стварносни и објективирани, незаобилазни у непосредном, животном човековом искуству. Песник полази од виђеног и доживљеног, а затим се слика прелама, и у асоцијативном, инспиративно-стваралачком промишљању настаје песма. Шта је свет, а шта кућа у доживљају песника и стваралачкој надградњи песме?

Свет о којем сведочи Цвијетићева песма, а у коју је уткана и његова избегличка судбина, свет је разградње, ратних разарања, сталних несугласица. Повест о уништеној библиотеци, једној од многих, или срушеном граду – лична је искуствена слика која се шири и преноси на планетарна (светска) рушења и разарања током векова.

У свету, дефинитивно, наде и спокоја нема. То нам предочава Цвијетићева књига, судбинска у суштини, и завештање је будућим генерацијама о страдању човека и света у прошлом и овом веку. До могуће обнове и препорода можда ће доћи једнога дана, али тек из пепела, кад све нестане. И Земља и Васиона у сталној су промени на коју човек не може да утиче.

Ратом се све губи, а ништа – добија. Али – „И поред толиких рушења и паљевина / Свет није никад на оба ока прогледао” – рећи ће иро-